

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 240 Lei, fél évre 120 Lei, egyes szám 10 Lei.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár) Református lelkész hivatala, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea (Nagyvárad) Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő.

1526 augusztus 29.

Gyásznak a napja, tele vesztéssel, sötétséggel, siralommal és mi mégis a kegyelmes Isten iránt való mélységes hálával gondolunk rá. Hálával, hogy ebben a sötétségben újra megmutatta magát. Hálával azért, hogy megtartott bennünket, mikor mi magunk rohantunk a halálba, hogy feltámasztott, mikor mi magunk ástuk meg a sirunkat és hogy egygyé tett, mikor mi eldobtuk egymás testvéri kezét, sőt gyűlölettel vagy éppen fegyverrel taszítottuk el egymást. De legnagyobb hálával azért, hogy az evangélium által gyújtott világosságot a sötétségben ülőknek és a reformáció egyházai által adott vigasztalást, erőt és megtartatást sirja szélén álló szerencsétlen nemzetünknek.

Mohács tehát nemcsak nemzeti, hanem egyházi szempontból is fontos és emlékeztető méltó. Nemzeti tekintetben gyász, egyházi tekintetben pedig hálaadás napja. És ez a kettő nincs ellentétben egymással. A protestantizmus magyar lelkekben való megerősödésének elősegítője volt a nagy katasztrófa, de a protestantizmus által lett nemzetünk szabad, művelt és magyar. Így lett a mohácsi vész éjszakája nemzeti életünk hajnalodásának feltétele és így lesz négyszáz esztendő távlatán át e rettentő csapás az Isten szeretetének bizonyossága.

Isten az emberi szívben is összetöri, összezuzza sokszor a régi világot, hogy felépíthessen egy utat. Sőt sokszor úgy látjuk, azt hisszük, hogy magát a szívet is rommá, porrá tiporta, mikor egyszerre újra felragyog belőle a boldogság. Sokszor van ez így a nemzetek életében is. De egynek életében, múltjában sem volt annyiszor, mint a mienkben.

Isten szétszakította, sőt ellenséggé tette őseinket, de csak azért, hogy jobban felébressze az együvé tartozás érzését és ismét egygyé, naggyá, erőssé és boldoggá tegye. Megtelítette a szíveket és az életet mély szomorúsággal, de csak azért, hogy annál nagyobb szomjúságot keltsen a vigasztalás után és ráeszmélhessen a vigasztalás értékére. A vigasztalás: a reformáció áldása különösen a mohácsi vész után következett nagy nyomorúságban és lelki árvaságban lett végtelen naggyá és meghálálhatatlanná nemzetünk életében.

„Nemzeti nagylétünk nagy temetőjé”-ből támadt fel igazán nemzeti nagylétünk. A mohácsi nagy sir lett bölcsője nemzetünk új és igazi: magyar életének. És ezt az Isten ígénének, az evangéliumnak köszönhetjük a reformáció által. A mohácsi vész utat nyitott ugyan a reformáció terjedésének, de a reformáció megmentője lett a mohácsi vésszel sújtott nemzetnek.

Ma önkéntelenül párhuzam vonásra, hasonlóság keresésére téved a gondolatunk. Ne is állítsunk gátat a gondolat elé. Ha jó a multról: gyászról, dicsőségről emlékezni — és bizonynyal jó az — akkor azért tegyük, hogy a jelent a mult tükrében nézzük. Négyszáz esztendő sötét háttérén lássuk meg a felvillanó fénysugarakat és ennek világánál lássuk meg egyházunk és a magunk misszióját a jelenben. Értsük meg, hogy mi a vigasztalás, reménység és élet egyháza vagyunk és boldogság ennek tagja és e drága kincsek hordozói lenni. De értsük meg azt is, mi magyar reformátorok és lelkes patronusok késő utódai, hogy csak addig van jogunk az élethez, amíg csak leszünk!

Debreczeni István.

A keresztyénség sorsdöntő napjai.

Amíg a népek és nemzetek feletti kormányzó hatalom a monarchiák, az aristokraták és a hierarchák kezeiben volt, addig ezek legalább névlegesen fenntartották a keresztyén hitet és erkölcsöket. Igaz, hogy temérdek kárt is okoztak annak képmutatásával. Az elmélet és gyakorlat közt előállott tátongó mélység sok ártalmas melléktermékét hozta elő annak. A múlt évben tartott stocholmi keresztyén világkongresszuson kiméletlenül a szemébe is vágta azt a keresztyénségnek, illetve az azt képviselő egyházfejedelmeknek az orosz szovjet, amikor egy óriási plakáton bemutattott egy Krisztus-kép előtt térdepelő csomó püspököt és érseket, akik áldást esdekelnék Krisztustól a keresztyén civilizáció gunyos jelképeire: a bitófára, a géppuskára és a kapitálistára.

Lassanként azonban a kormányzó hatalom átsiklott a nép kezeibe. Ez képmutatás nélkül, saját hite, felfogása, eszméi szerint igyekszik azt felhasználni. Minden attól függ most már, hogy mennyire volt képes a keresztyénség behatolni a nép lelkébe. Igaz ugyan, hogy az évszázados, sőt évezredes keresztyén tradíciók, testet öltve keresztyén intézményekben, szokásokban, irodalmakban, még sokáig irányítólag fognak hatni a népek mentalitására, — mégis ez az erő idővel gyengülni fog és végképen el is enyészik, ha a keresztyénség a lelkekből kivész. Vele elpusztul a keresztyén társadalom is; el a civilizáció is. Lesüllyed az emberiség az állati sorba; kipusztul a földről! Ezek a sülyedés elkerülhetetlen lépcsőfokai.

A keresztyénség legelkeseredettebb ellenfelei az orosz szovjet emberei. Éles belátással észrevették ezek, hogy a *döntő harc az iskolákban vívódik meg* közöttük. Teljesen reá vetették ezért magukat az iskolákra.

Ha az iskolákat szekularizáló gondolkozásban, szellemben, felfogásban, a civilizált társadalom gyökerére vetették a fejszét. És az orosz szovjet ezt cselekedte. Nemcsak nem tudnak Oroszországban az iskolás gyermekek egyáltalában semmit sem a keresztyénség nagy életigazságairól, hanem egyenesen meggyűlöltetik azokat velök. Céljuk az, hogy egy új emberi nemet teremtsenek, amely a keresztyén hitet és erkölcsöt lenézi, megveti, lábbal tapodja.

Az orosz szovjetet alapjában ismerő Sarolea egyetemi tanár 1923-ban a következőket írja idevonatkozólag:

„Mindig az a fájdalmas kérdés támad fel lelkemben, valahányszor csak azokat a rokonszenves arcú kis parasztfiukat látom a Lepin házában, hogy vajjon mennyire vannak már be-

avatva az istentagadásba? Mi lesz a sorsa annak a sok-sok millió fiú- és leánygyermeknek, akik naponta ilyen istentagadó nevelésben részesülnek? Lelket tépősen szomorú gondolatok ezek! A bolsevista katasztrófa legrémesebb jellemvonásai. A mi keresztyén szempontunkból azoknak a gyermekeknek elistentelenítése a bolseviszta uralom legirtóztatóbb rémtette. Míg az ő saját szempontjukból pompásan sikerült remekmű. Ha ilyen alapon sikerülni fog nekik egy új embertypust létrehozni, úgy Isten őrizze meg attól Oroszországot; meg az egész Európát. Attól az emberfajtól, amelyiknek természete el van teljesen vadulva, el van egészen állatiasodva a könyörtelen osztályharcok testvérgyilkos marxi evangélium halálos mérgétől.”

Az idők riasztó jele az orosz szovjet. A *hipokrita* keresztyénség fojtóan fanyar gyümölcse az. Sorsdöntő napokat idézett fel az igazi keresztyénségre ismét, mint már a francia forradalom idején is. Sorsdöntő napokat hozott a civilizált társadalomra. Azt az egész emberiségre. Vagy összeomlik az, ha nem járta át még jól a Krisztus lelkének fenntartó ereje; vagy átalakítja azt és ezáltal megmenti, mint az apostolok idejében a düledező római világ emberfajtaját.

Új világ vajudik közöttünk. Új emberiség van kialakulóban. Ebben a nagy átalakulásban nekünk teljes erőnkkel részt kell vennünk. *Tiszta* evangéliumi világfelfogást kell iskolás gyermekeink lelkébe becsepegtetnünk.

A Krisztus lelke most is föltétlenül diadalmaskodni fog. Biztató jelei ennek már is mutatkoznak. Csiszolatlan, durva még ugyan, de körvonalai mégis félreismerhetetlenül kivehetők rajta.

Az „*Élő Orthodox Egyház*”, ellentétben a régi orthodox egyházzal, Oroszországban hosszas vita után ebben az évben, vagyis a fentebb vázolt állapotok után rövid három évre, az apostoli hitformát illetőleg a következő megállapodásra jutott a szovjet kormánnyal:

„Hiszek egy nagy hatalomban, amely teremtetten a mennyet és földet; a látható és láthatatlan világot.

Hiszek az emberiségnek egyházilag egyesített közösségében és ezen belül Istennek nagy emberében, aki Jézus Krisztusnak nevezetik, aki természetes módon született szűz Máriától, aki szenvedett tanaiért Pontius Pilátus alatt és megöletett a kereszfán, akit az emberek istenitettek és a mennyekbe emeltek.

Hiszek az egyházilag egyesített emberiség lelkében, amely kitölteti mindnyájunkra Istentől és amely nagy dolgokat mivelt a világban.

Elismerem bűneimnek Krisztus előtt, az Isten embere előtt megvallásának áldását és megter-

heltetett szívemnek megkönnyebbülését ezáltal. Elismerem az egyéni megkereszteltetést, az egy keresztyén összoroszi püspökséget, a klérust és a diakonátust.

Tudomásom van a halál után a lelkesmiseretére várakozó ítéletről és hiszek az emberi lélek, az értelem lelkének jövőendő életében.

Hiszek a Krisztus tanainak üdvrevezető erejében, amik felvannak jegyezve a négy evangéliumban. Máté, Márk, Lukács, János műveiben, mint Krisztus isteni tanainak és életének szemtanúi műveiben.

Ilyen a bolseviszta „Hiszekegy”. A Krisztus lelke elpusztíthatatlan. Sirjából újra meg újra felámad. A tiszta evangélium örökkévaló!

Bokor Sándor.

Irodalom

Az új nagybetűs énekeskönyv.

Egyházkerületünk önálló életének jelentős jele és bizonyossága legújabb kiadványa, az új nagyobb alaku és nagy — ciceró — betűs énekeskönyv. Míg az első, kicsiny alak nagyon alkalmas zsebkiadás és különösen kedves és finom az egész vékony forma, addig a nagyobb betűs a gyöngébb szemű, vagy öregebb hívek kényelmét szándékszik szolgálni. E cél teljesen el is éri szép, a zsinati kiadásénál jóval nagyobb betűvel, tiszta nyomásával, viszont csinos alakjával még mindig alkalmas akár zsebben való hordozásra is. Külsője külön is érdemes a megemlékezésre. Erős, fűzött egész vászonkötése által rendkívül tartós, szép préselése és a rányomott díszes arany kehely által pedig nemes ízléssel díszített. Ez is, mint a kis alak, *Béres Károly* kiadása és vele ismét szaporította már messzire ismert és jó hírű nyomdája termékeinek számát.

Áratis.

Írta: dr. Makkai Sándor. 1926. „Kultura” könyvkereskedés kiadása. Losonc. 236 l.

Kevéssel püspökké választása előtt jelent meg dr. Makkai Sándor legújabb könyve. Tartalmi és tárgyi beosztása ugyanolyan, mint „Zörgesetek és megnyitások néktek” c. munkája. Különböző területekről válogatta össze, amit pedig — mint maga mondja előszavában — a jóindulatu kritika kifogásolt. Most Előadások—Ecclesia mitans—Beszéd—Fejtámadunk—Művészet és irodalom címek alatt „megint egy olyan kévét ad, melynek kalásza nem egy táblából kerültek sarló alá.” De ezt azért teszi, mert egyfelől a kálvinizmus szellemét — mely „az élet egész területét átakarja hatni” — különböző témákon való sugartóréseiben akarja bemutatni, másfelől tiltakozni akar az ellen a ferde gondolkodás ellen, mely

szerint a vallásos alapon álló munkákat nem tekintik általános érdekűeknek, irodalmiaknak. Ennek az indokolásnak maga a könyv a legbeszédesebb bizonyítéka, amennyiben ezt az előző, hasonlóan vegyestárgyú kötetnél még jobban sikerült kifejeznie. A kálvinista szellem, az öntudatos kálvinizmus az alapja a könyv minden darabjának, ami ilyen „öntudatosan” helyesebben céltudatosan szintén ebben jut leghatározottabban kifejezésre. Ott van ez nemcsak ígértetésének itt közötti termékeiben, előadásában, vagy az ecclesia militans változatos darabjaiban, hanem még a művészet, irodalom cím alatt összefoglalt irodalmi ismertetésekben, kritikákban is. Ott van, amikor néha kifejezetlen, máskor láthatatlanul a kálvinizmus morálján és etikáján állva mond ítéletet az egyes szépirodalmi művekről, de soha sem kicsinyeskedve, hanem mindig kellő esztétikai magaslatról. Csak egyben nem találtuk, amelyikben pedig legjobban vártuk: Tabéry G. „Szarvasbika” című regényének bírálatában. Kíváncsian fogtunk ennek az egyhangu irodalmi életünkben nagy vitát provokált regénynek ismertetéséhez, de csakhamar fájdalommal állapítottuk meg, hogy a bírálónak egy szava sincs arra nézve, hogy a kálvinizmus kiváló szelleméről írott regényben semmi sincs még külsőségeiből sem a kálvinizmusnak és nincs egy szava a történelem meghamisításával elkövetett egész a ponyvaságig menő és hozzá még pszichologia-ellenes erotikához.

Ettől eltekintve, Makkai „Áratis”-a nagy értéket jelent, hatalmas építő-erejű kötet és áldásos gazdagodás nemcsak egyházi, de általános irodalmi életünk mezején.

Egyházi hírek

A Református Árpád-házi Képes Naptár

október közepén jelenik meg. Miután a szatmári Protestáns Naptárt eddigi szerkesztői nem adják ki, kerületünkben csak ez az egy naptár lesz, amelyből azonban a nyomdai nagy költségek miatt csak annyi példányt állítottunk elő, amennyire rendelést kaptunk. A Naptár tartalmazni fogja az egyházkerületi Névtárat is. A kiküldött leveket azonban még nem származtatták vissza: Bunyaszegszárd, Hegyközkovácsi, Nyüved, Asszonyvására, Apa, Józsefháza, Kakszentmárton, Pusztadaróc, Szamosdara. — Kérjük az egyházakat, hogy az esperesi hivatalok útján is megküldött leveket kitöltve sürgősen visszajuttatni sziveskedjenek.

Több lelkész hivatalt a statisztikai lapot visszaküldte ugyan, de egyetlen példányt sem rendelt meg. Tekintettel arra, hogy a Névtárra szükségük lehet, utórendelést tehetnek szeptember 10. ig.

Lelkészmeghívás. A szatmárhegyi református egyház augusztus 29-én egyhangulag meghívta Peleskey Sándor viski lelkészt, akit a

közelmúltban a szatmáriak egyrésze is szeretett volna megnyerni. Peleskey a Kárpátaljai Egyházkerület jegyzője, a Lelkészegyesület elnöke s a losonci ref. theologia megválasztott professzora, azonban állampolgárságát a cseh kormány nem ismervén el, állandó zaklatásnak volt kitéve. Ezért kívánczozott haza szülőföldjére. A kitűnő képességű ifjú lelkész nagy nyeresége lesz a Királyhágómelléki Egyházkerületnek, Isten hozza szerencsésen!

Harangavatás Gyorokon. Emlékezetes és szép harangavatási ünnepség volt Ghiorcon [Gyorokon] aug. 22-én, vasárnap délelőtt. A ref. templom harmadik harangja is megszületett amennyiben Biszák Józsefné, betegségéből felépülve Isten iránti hálából egy csodálatosan szép csengésű haranggal ajándékozta meg az egyházat. A harang Biszák József helyi öntődjében készült és igazán dicséretére válik az ügyes és jónevű mesternek. Az ünnepélynek igen épületes és megható momentumai voltak, amelyek mélyen bevésődtek a szívekbe.

Figyelmeztetés. A nagyszalontai egyházmegyébe kebeieztett borosjenői reform. egyház lelkészválasztási mozgalmával kapcsolatban elnöktársammal, dr. Balogh Ernő főgondnokkal együtt óva figyelmeztetünk minden ref. lelkészt, hogy Major László joghallgató, borosjenői presbíter minden megbízás nélkül, tisztán egyéni kezdeményezésre és felelőtlenül tárgyal a lelkészi állás betöltésére vonatkozólag. Nevezett presbíter hivatalos megbízást sem az egyháztanácstól, sem a közgyűléstől nem kapott. Pankóta, 1926. augusztus 26. Kun Zoltán, ref. lelkész.

Az Érmelléki Ref. Tanítóegyesület 1926 augusztus 30-án tartott rendkívüli gyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy a román tárgyakat illetőleg a *Szentpétery—Gazdag-féle* könyveket vezeti be.

Iratterjesztésünk is megkezdődött. Az egyházkerületi közgyűlés felhatalmazta a belmissziói bizottságot, hogy a vasárnapi iskola megszeretetését munkáló segédeszközök beszerzéséről gondoskodjék. E célból a bizottság előadója nagyobb mennyiségben szerzett be kis képes bibliai részeket: u. m. a négy evangéliumot, az apostolok cselekedeteiről írott könyvet és a zsoltárok könyvét, valamint ezeket egybekötve csinos, erős félvászon kötésben. Mindezek már kaphatók a ker. belmissziói előadónál lapunk szerkesztőségében. Az egyes különálló füzetek ára 350 lei, az összekötöttké 20 lei.

Lelkészválasztás. A Tukacs László elítélésével megürült berei lelkészi állásra a gyűlekezet többsége 43 szavazattal 24 ellenében

Pálfi István rátoni lelkészt választotta meg 5 pályázó közül. Szokatlan jelenség, hogy a kisebbségben maradt pályázó helybeli születésű, míg a megválasztottat az egyházközségi tagok közül állítólag senki sem ismeri.

A biharmegyei elzmi iskolák főtanfelügyelőjévé (inspectorává) Coroiu Péter revizor urat nevezte ki a közoktatásügyi miniszter. Az új inspectort hivatalba-lépése alkalmából a Biharmegyei és az összes kerületi református iskolák nevében Nagy Vilmos igazgató, egyházkerületi tanügyi előadó üdvözölte előbb román, majd magyar nyelven, hivatkozva az írás azon szavaira, hogy a betű öl, a Lélek pedig meglevelet (II, Kor. 3, 6.) s kérte, hogy a mi iskoláinkra vonatkozó rideg betűt a törvénynek, a véle 7 évi hivatalos érintkezés alatt mindig tapasztalt megértő, meleg lélekkel alkalmazza.

Református nagyhétet rendez az erdélyi egyházkerület vezetősége f. é. szeptember hó 7—12 napjain Nagyenyeden, amelyre dr. Makkai Sándor püspök körlevélben hívta meg az illetékeseket. A református nagy hét lelkészi kurzust, lelkészi konferenciákat nyilvános összejöveteleket, ünnepi istentiszteletet és református nagygyűlést foglal magában. A résztvenni óhajtóknak legkésőbb f. évi augusztus 20-ig kell jelentkezniök a nagyenyedi Betlen kollégium rektori hivatalánál, jelentkezvén érkezésük idejét és ott tartózkodásuk időtartalmát. Az elszállásolásról ugy a város vendégszerető közönsége, mint a szükség esetén a kollégium internátusa gondoskodik.

Arató Ünnepet rendezett a halmi-i egyház múlt hó 25-én, lelkes vezetőinek: Kürthy Károly lelkésznek és Nagy Dezső főgondnoknak, valamint feleségeiknek kezdeményezése és irányítása mellett. Az ünnepség a délutáni istentisztelettel kezdődött, melyen Debreczeni István szatmári lelkész hirdette az ígét, hithűségre, összetartásra és áldozatos életre buzdítva a híveket. Utána kedves, színes, hangulatos menetben vonultak el feldiszipított négy- és hatokrös vendégoidalas szekereken, kocsikokon, uri fogatokon buzakalász-koszorúkkal, bokrétság, pihenő kaszákkal, sarlókkal, villákkal, vidámtekinetű, kipirult arcu valóságos és műkedvelő aratók. A menet elején és oldalt lovaslegények lépdeltek, az ajkakra vig magyar dal szállt. Főlemelő, festői kép tárult a szemek elé és a szívek megteltek rég letűnt idők boldog hangulatával. Este a piacnak ez alkalomra zöld lombbal bekerített részén pompás lacipecsenyét, fonatost és minden jót kaphatott a nagyszámu közönség, mely kedves estét töltött el, jelentékeny összeget áldozva az egyház céljaira.

Szép lakással rendelkező uri kis család — egyik tagja okl. tanítónő — elválna két leánykát teljes ellátásra. Korrepetitálás. Zongorahasználat. Cim: Betnyák Györgyné Oradea, Str. Alexandri 62. sz.

Váradai bibliakörök körülfja. A nagyvárad gyülekezet újjvárosi parochialis körében levő bibliakörök egymásután látogatják meg a közelben levő gyülekezeteket. Mindenütt vallásos összejöveleket, estélyeket rendeznek, melyek nagy építő hatással vannak a gyülekezetekre és egyzersmind bizonyosságot tesznek hitükről és egyházuk iránt való szeretetükről. A körök vezetője és e missziói jelentőségű kirándulások lelkes szervezője Szabó Lajos püspöki s. lelkész. Eddig az élesdi, gyantai, nagyszalontai, kis- és nagyszántói gyülekezeteket látogatták meg. Kíváncsnak tartanánk, hogy e látogatásokat kötnék össze az ottani ifjúsági bibliakörök megszervezésével vagy előkészítésével.

Lelkészbiztatás Magyarán. A nagyvármai református lelkési állásba, amely több, mint 3 év óta betöltetlen volt, július hó 25-én iktatta be Bodnár László volt dolhai lelképásztort édesatyját: Bodnár Béla tamásváráljai lelkész, mint esperesi megbízott. A beiktatási ünnepség templomi részének lezajlása után, a résztvevőket Ráthonyi Sándor nyugalmazott jegyző látta magyaros szeretettel vendégül, akik között ott voltak a helybeli r. kath. és g. kath. lelkészek is. Az új munkatérre hívott lelképásztortársunkra és működésére az Isten áldását kérjük.

Hivatalos rész

A református püspöki hivataltól Oradea.

1830—1926. szám.

Valamennyi kebelbeli nagysiszteletű Esperesi Hivatalnak, Iskolaszéki Elnökségnek és a tekintetes Tanítói Karnak.

A „Magánoktatásról szóló törvény” és ennek „Végrehajtási utasítása” az előbbiekkal szerves összefüggésben levő „Állami elemi iskolai tanterv” [Reforma programelor, București 1925.] és a vallástan, egyházi ének és magyar nyelv tanítására vonatkozó saját tantervünk végül mindazon érvényben levő törvények és utasítások egyes szakaszainak megvilágítására és helyesebb értelmezése tárgyában kiadott újabb miniszteri rendeletek és az inspectorátustól beszerzett hivatalos tájékoztatások alapján az egyházkerületünk főhatósága alá tartozó elemi népiskoláink 1926—27. iskolai évi tanulmányi és ügyviteli berendezkedésére nézve, tudomásul vétel és szigorú alkalmazkodás végett közlöm a következőket:

1. Minden ref. iskolába beiratkozó tanköteles szülőinek írásbeli nyilatkozatot kell letenni az állami iskola igazgatójához arról, hogy gyermeküket ref. iskolába óhajtják járatni, aki ezt elmulasztja, annak gyermekét hivatalból fogják beírni az állami iskolába. A lelkész és tanító urak e nyilatkozat kitöltésében és beadásában minden rendelkezésre álló módon segítsék a szülőket. E nyilatkozatok beadásának szeptember 1-től 10-ig meg kell történnie s összegyűjtve beadhatja az iskola tanítója is. Ez idő alatt meg kell történni az iskoláinkba való beiratkozásnak is. Minden tanuló, aki magyar anyanyelvű, ha nem református is, beíratható iskolánkba. Zsidó tanulók szemé-

lyére vonatkozólag a Miniszter ur személyesen azt a nyilatkozatot tette, hogy azok is beíratók, ha a szülők magyar anyanyelvűeknek vallják magukat és erre vonatkozólag hiteles nyilatkozatot adnak. A mai napig azonban nem érkezett meg a miniszteri leirat, így tehát az ilyen tanulók nem irandók be, csak kérésük veendő be, amely a miniszterhez legyen címezve, román nyelven megírva. E kérés haladéktalanul felküldendő hivatalomhoz. A legközelebbi vasárnapi istentisztelet után a gyülekezet erre vonatkozólag hirdetésben felvilágosítandó. Ha a tanító bármilyen okból szept. 1-ig nem tudná állását elfoglalni, a lelkész köteles helyettesíteni és a beírásokat elvégezni. A tanítás minden református felekezeti iskolánál szeptember 15-én ünnepélyes istentisztelettel megkezdendő.

2. Az osztálycsoportosítások maradhatnak úgy, amint a múlt évben voltak, csak arra kell gondosan ügyelni, hogy a Magánokt. Törv. 2. §-ában megkívánt legkisebb létszám — iskolánként 20 tanuló — meg legyen, valamint arra, hogy egy helyiségben az Állami népoktatásról szóló törvény 65. §-ában megjelölt létszámnál több ne legyen.

3. A VII. osztály megnyitásánál élünk a törvényadta halasztási idővel [Népisk. törv. 57. §.] s csak ott nyissák meg az isk. fenntartók ezt az osztályt, ahol ez lehetséges és a helyi körülmények erősen indokolják.

4. A tanítóknak az V—VI—VII. osztályokban való tanításért külön díjazás csak abban az esetben jár, ha a heti kötelező 30 órán felüli órában tanítanak. [Elem. is. törv. 136. §.]

5. Csak azon bizonyítványok láttamozandók a revizorátus által, [Végrehajt. 97. §.] amelyek a magánoktatási törvény életbelépte utáni időben iskoláinkba járó tanulókra vonatkoznak.

6. Két osztálynak, vagy osztálycsoportnak egy tanteremben történő délelőtti és délutáni tanítás lehetőleg kerülendő.

7. A vallástanra, egyházi énekekre és magyar nyelvre a saját — approbálásra felterjesztett kerületi régi tantervünk kötelező.

8. A tanmenetek románul is elkészítendőek, de a revizorátusokhoz csak kívánatra terjesztendőek fel.

9. A hét évet még be nem töltött tanulók felvétele, — bár a Min. ur időközben 55,721—1926. sz. alatt ehhez elvileg hozzájárult — továbbra is az egyházkerületi közgyűlés 52—1926. sz. határozatának 1. pontjában megjelölt eljárás szerint történik.

10. Az állami népiskolai törvény végrehajtási utasításának 111. §-a a tanítást úgy szabályozza, hogy az minden hétköznapon d. e. 8—11-ig és d. u. 2—4-ig [téli időben 9—12-ig és 2½—4½] óráig történjék. Ahol a szükség más beosztást parancsol, erre a revizorátusok útján a minisztérium engedélye kérendő.

11. Az előző pontban említett végrehajt. utasítás 17. §-a szerint, délelőtti és délutáni tanítási rendszerrel csütörtökön szünetel a tanítás.

12. Minden, a törvénnyel ellenkező gyakorlat bármely részről merülne is fel, hivatalomhoz azonnal bejelentendő.

Atyafiságos szeretettel

Oradea, 1926. augusztus 31.

Sulyok István,
püspök.

1831—1926. sz.

Valamennyi kebelbeli középfoku fiu és leányiskola (liceum) és internátus Nagyságos Igazgató-tanácsának és Igazgatóságának.

A tanév megkezdése alkalmából személyesen teszem felelőssé minden középfoku iskolánk és internátusunk Igazgatóját azért, hogy az érvényben levő törvényeknek és szabályzatoknak mindenben elég tétessék úgy a tanév megkezdésére, mint az intézetek adminisztratív és tanulmányi berendezkedésére vonatkozólag.

A főhatósági ellenőrzés gyakorlása végett legkésőbb f. évi október 4-ig hivatalomhoz a következő iratokat úgy a középiskolák, mint az internátusok igazgatói terjesszék fel:

1. Jelentést az elmúlt 1925—26. tanévről.
2. Az 1925—26. évi Értesítőt, (ha nincs, az előző évit).
4. Az 1926—27. évi költségvetést.
5. Az 1926—27. évi tárgyfelosztást.
6. A tanárok kimutatását szolgálati idő, képesítés, szaktárgyak szerint.
7. Az összes beírt tanulók létszámkimutatását osztályonként.
8. Internátusoknál a bentlakók, nevelő szolgazemélyzet, élelmezettek számának, nevének kimutatását.
9. Az internátusi rendtartást,
10. A végleges órarendet.

A tanárok fizetésénél kimutatandó, hogy jelenleg az állami fizetés hány százalékát kapjuk figyelembe véve a 77273—1926. sz. közokt. min. rendelettel életbe lépett új pótlékot is, melynek számítás módja ez. Az 1914. évi arany lei fizetés 40-szereséből kivonandó, a kulturádó bizottsági elnök 59—1926. sz. körrendeletében jelzett címletekből álló bruttó fizetés és lakpénz. A differencia 15 százaléka az új pótlék. Tehát e pótlékkal kiegészült teljes fizetéssel kell a jelenlegi fizetést százalékos arányban összehasonlítani.

Nem számítható az állami bruttó fizetéshez sem az igazgatói díj, sem a többlet órák díja. A számítás megkönnyítésére ide iktatom a tanárok 1914. évi havi arany lei fizetését:

	arany lei
4 gradatiás közép iskolai tanár kapott havi	672
3 " " " " " "	609
2 " " " " " "	546
1 " " " " " "	483
" " Gradatia nélkül	420
" " Helyettes tanár	336
4 gradatiás polg. iskolai tanár kapott havi	544
3 " " " " " "	493
2 " " " " " "	442
1 " " " " " "	391
" " Gradatia nélkül	340
" " Helyettes tanár	272

Ez alapon a számítást minden érdekelt saját maga elvégezheti.

Fenti rendelkezéseket van szerencsém a Nagyságos Ig. tanácsi Elnökségek szíves figyelmébe is ajánlani.

Atyafiságos szeretettel

Oradea, 1926. augusztus 31.

Sulyok István
püspök.

1833—1926.

A kebelbeli egyházak nagytiszteletű Lelkészi Hivatalainak és Iskolaszékeinek.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület a főhatósága alá tartozó elemi népiskolákba s a más jellegű elemi iskolákba járó ref. vallású tanulók vallásoktatására az egyházkerületünk kiadásában megjelent következő vallástani kézikönyvek folytatolagos kötelező használatát rendeli el:

A református gyermek első valláskönyve, az elemi iskolák II. osztálya részére, írta Zöld Mihály, ref. lelkész. Ára 20 L.

Református Vallástani kézikönyv, az elemi iskolák III. oszt. számára, írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-intézeti igazgató. Ára 22 Lei.

Református Vallástani kézikönyv, az elemi iskolák IV. oszt. számára, írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-intézeti igazgató. Ára 22 Lei.

Egyháztörténet, az elemi iskolák V. osztálya részére, írta Nánay Béla, ref. vallástanár. Ára 28 Lei.

Református Keresztén Vallástani, az elemi iskolák VI. oszt. számára, írta Szappanos Károly, ref. vallástanító lelkész. Ára 28 Lei.

A középiskolák I. és II. osztályaiba pedig:

Az Ó-szövetségi kifejtés története — [Bibliai ismeret]. Kézikönyv a középiskola [polgári, gimnázium, lyceum, fiu- és leányiskolák] I. oszt. részére, írta Farkas Kálmán, főgimn. tanár. Ára 30 Lei.

Az Új-szövetségi kifejtés története — [Bibliaismeret]. Kézikönyv a középiskola [polgári, gimnázium, lyceum, fiu- és leányiskolák] II. oszt. részére, írta Farkas Kálmán, főgimn. tanár. Ára 30 Lei.

Minden tanuló köteles új Énekeskönyvet [zsoltár] venni, mely két formában szerezhető be.

1. A hangjegynélküli u. n. Királyhágómelléki Énekeskönyv [Béres Károly bizománya]. Árjai: kisbetűs 68 lei, nagybetűs 90 lei [vászonkötésben].

2. Hangjegyes új zsoltár [Klein Gyula bizománya]. Ára amíg a jelen készlet tart 100 lei.

Összes vallástani kézikönyveink a közoktatásügyi miniszterium 623—[835]—1926. számú rendeletével engedélyezve vannak és a Casa Corp. Didactic által kibocsátott 5%-os bélyeggel el vannak látva és így azok minden követelménynek megfelelnek.

Az egyházkerület közgyűlése 57—1923. sz. határozatával Vallástani Kézikönyvek kiadásával és főbizományságával Béres Károly nagyváradi könyvnyomdatulajdonost és könyvkereskedőt bízta meg. Főbizománysunk a Vallástani Kézikönyvek bizottságilag megállapított bolti áraiból nagyban vételnél 10 százalék engedményt köteles adni egyházainkpa és iskoláinknak, ingyen csomagolással, bérmentes szállítással.

Figyelemztetjük az iskolák vezetőségeit, hogy a mi kerületünk új valláskönyveinek mellőzése a Népisk. Szerv. és Szolg. Pragmatica 166. §-i) pontja értelmében fegyelmi vétség. Atyafiságos szeretettel
Oradea, 1926. augusztus 31.

Sulyok István,
püspök.

1833—1926. szám.

Valamennyi kebelbeli nt. Iskolaszéki Elnökségnek és a tek. Tanítói Karnak.

Egyházkerületünk főhatósága alá tartozó elemi népiskoláinkban a tankönyvkiadó-bizottság, — addig is, míg református, magyar iskoláink szellemének és igényeinek mindenben megfelelő kézikönyvekről nem gondoskodhatunk, — az 1926—27. iskolai évre a következő és a mi saját kötelező magyar nyelvi tantervünknek mindenben megfelelő, miniszterileg approbált vagy approbálás alatt levő tankönyvek használatát ajánlja a kötelező használatra elrendelt kerületi vallástani kézikönyveken kívül:

	I. osztály.	Lei	Approbálási szám:
Imádság		2.—	45591—1924
Dr Caba A. Fonomimikai ABC és olv. könyv		22.—	45591—1924
II. osztály.			
Dr Caba—Nagy, Magy. o. és nyelvgy. II. o. [az e.-ker. magyar ny. tanterv anyagával]	26.—	45591—1923	
Dr Caba A. Abcdar.	25.—	45591—1924	
Coroiu Péter, Geografia Jud. Bihor II. o.	15.—	75971—1926	
Caba—Coroiu—Nagy, Biharmegye térképe	8.—	2844—1923	
III. osztály			
Dr Caba—Nagy, Magy. olv. és ny. III. o. [az e.-ker. magyar ny. tanterv anyagával]	28.—	45591—1924	
Dr A. Caba, Manual de limba româna . . .	26.—	45591—1924	
Stoinescu, România	15.—	Appr. alatt	
Constantinescu olvasókönyve a III. oszt. új tantervi anyagával — a nemzeti tárgyak románul. A magyar tantervű kisebbségi isk. haszn. fordította Coroiu P. inspektor	45.—	75971—1926	
„Globus”, Románia kézi térképe	22.—	39717—1926	
IV. osztály.			
Dr Caba—Nagy, Magy. olv. és ny. IV. o. [az e.-ker. magyar ny. tanterv anyagával]	30.—	45491—1924	
Dr Caba, Manual de limba româna	26.—	45591—1924	
A régi tanterv szerint haladó iskolák:			
Stoinescu Románia földrajzát használják.	15.—	Appr. alatt	
„Globus”, Románia kézi térképe	22.—	39717—1926	
Constantinescu—Coroiu IV. o. olv.-könyve	45.—	75971—1926	
Az új tanterv szerint haladók:			
Constantinescu—Coroiu Olv.-könyv. IV. o. az egész új tantervi anyaggal	50.—	75971—1922	
Dr Caba, Románia földrajzából Európát	24.—	21133—1922	
V. osztály.			
Bencze Gyula—Dr Dávid György—Bácsi Tibor, Egységes tankönyv a magyar nyelvű falusi [földmives jellegű] népisk. V. oszt. számára az egész tananyaggal [Minerva kiad.] Szept. végére megjelenik	—.	Appr. alatt	
Több népisk. tanító, Magyar Olvasó könyv	—.	45591—1924	
Dr Caba A., Manual de limba româna	26.—	45591—1924	
Dr Muresan—Dr Ioanovici, Constituția Patriei. [De használható ebben az osztályban is a Constantinescu—Coroiu Olv. könyv]	19.—	35801—1922	
VI. osztály.			
Bencze Gyula—Dr Dávid György—Bácsi Tibor, Egységes tankönyv a VI. o. sz.	—.	Appr. alatt	
Több népisk. tanító, Magyar Olvasókönyv	—.	45591—1924	
Dr Caba, Manual de limba româna	26.—	45591—1924	
Dr Muresan—Dr Ioanovici, Constituția Patriei. [Itt is használható a Constantinescu—Coroiu IV. oszt. olvasókönyve]	—.	35809—1922	
VII. osztály.			
Dr Caba, Románia földrajzából Európa és Olvasókönyv: vagy a Több tanító, vagy a Bencze—Dr Dávid—Bácsi féle.	24.—	21133—1926	
Dr Muresan—Dr Ioanovici, Const. Patriei	—.	35809—1926	
Az V—VI—VII. osztályokban nem kell az ajánlott Olvasókönyvek mindegyikét használni, csak valamelyiket.			
A vallástani órákra Énekeskönyvvel minden tanulónak el kell látnia magát. A biharmegyei iskolák részére az elemi isk. törv. vég. h. u. 321. §-a alapján megvételre ajánlom: Dr Caba, Coroiu és Nagy V. által tervezett Biharmegyei nagy fali térképet, ára 120 Lei és ugyanezt a tanulók részére kibővített kézi példányban, ára 8 Lei.			
Oradea—Nagyvárad, 1926 augusztus 31.			
Atyafiságos szeretettel			
Sulyok István, püspök.			

Az összes vallástani kézikönyveket, tankönyveket, térképeket postafordultával, a legnagyobb kedvezmény nyújtása mellett szállítja Béres Károly könyvkereskedése.

1834—1926

Valamennyi kebelbeli középfokú fiú- és leányiskola (polgári, felső leány és kereskedelmi, lyceum, vagy gimnázium) tekintetes Igazgatóságainak.

Addig is, amíg az egyházkerület megfelelő módon intézkedik, ideiglenesen az 1926—27. iskolai évre a tankönyvkiadó-bizottság, tekintettel arra, hogy csak Romániában kiadott és miniszterileg approbált kézikönyvek használhatók, az iskolák csoportosításával a következő vallástani könyvek használatát javasolja:

A) Polg. iskolák, felső leányiskolák és lyceumok I—IV. osztályai számára:

I. o. Farkas K.: *Ó-szövetségi kijelentés.*

II. o. Farkas K.: *Új-szövetségi kijelentés.*

III. o. Nánay B.: *Egyháztörténelem,*

IV. o. *Heidelbergi Káté.*

B) Felső leányiskolák, lyceumok és gimnáziumok V—VIII. osztályai számára:

V. o. Dr Kecskeméthy István: *Kis vallástörténet.*

VI. o. Révész Imre: *A keresztyénység története.*

VII. o. Révész Imre: *A magyar protestántizmus története.*

VIII. o. Dr Makkay Sándor: *Kegyelméből, hit által*
Atyafiságos szeretettel
Oradea, 1926 augusztus 31.

Sulyok István,
püspök.

1835—1926. sz.

Valamennyi középiskolánk Tek. Igazgatóságának

Mihez tartás végett közöljük a közokt. miniszter ur 52,556. sz. alábbi rendeletét: „A közép- és felső oktatás végrehajtási utasítása 18, 19, és 71. cikkelyeinek módosítására vonatkozó újabb módosítások. A) Az iskolai év és annak felosztása. 1. cikk. A középiskolákban az iskolai év szeptember 1-től július 24-ig bezárólag tart. Az előadások szeptember 16-án kezdődnek és tartanak: az aligimnáziumok és lyceumok alsó 4. osztálya, a leányközépiskolák alsó tagozata számára és a polgári iskoláknak június 10-ig, a lyceumok V—VII-ig osztálya számára, a középiskolák felsőbb tagozatának június 5-ig és ugyanezen iskolák VIII. osztályának május 31-ig. A cikkely többi része változatlan. 2. cikk változatlan. B) A tanulók osztályozása. 3. cikk változatlan. Ehhez új bekezdés. A tanulók osztályozása a kézügyességi tárgyakra vonatkozólag az osztályfőnök és mester megegyezésével történik akkor, ha a jegy 5 alatt, de három fölött lenne s ez esetben mindketten ellenjegyzik. Ilyen jegy azonban csak a tanuló részéről konstatalt rosszakarat esetében adható. Ez esetben a tanuló javítónak marad [a tárgyak száma, amelynél a tanuló javítónak marad az első osztályban 3 főtárgy és 1 kézügyesség, a többi osztályokban 2 főtárgy és 1 kézügyesség]. Háromnál rosszabb jegy a kézügyességre, amely osztály ismétlést vonna maga után, csak osztálykonferencia és itt felvett jegyzőkönyvi indokolás után adható, miután előzőleg megállapított a

tanuló rosszakaratu hanyagsága. 4 cikk változatlan. 5. cikk I. bekezdés változatlan. II. bekezdés. Junius 12—14. napjaiban az iskola igazgatósága megállapítja a tanulók minősítését, kinyilatkoztatván a többi változatlan. III., IV. és V. bekezdések változatlanok. VI. bekezdés. Az esetben, ha a tanulónak egyetlen tárgyra háromnál rosszabb médiaja lenne, de a többire 3 vagy annál jobb van, az osztályfőnök elnöklése alatt junius 14. napjára összehívott osztálykonferencia a többi változatlan. 6. cikk. I. XVII. bekezdések változatlanok. XVIII. bekezdés. Azokra a tanulókra nézve, kiknek ez a médiajuk van egyetlen tantárgyra, lévén a többiekre 6 vagy ennek a magasabb tizedei, az 5. cikk utolsó bekezdéseinek intézkedései alkalmaztatnak. XIX. bekezdés változatlan. 7., 8. és 10. cikkei változatlanok. D) Ötödik osztályos felvételi vizsga. 11. cikk. Miután szeptember 9-én az előmeneteli munkálatok lezártnak, a lyceumok és középiskolák felsőbb tagozatának igazgatói kifüggesztik iskolájuk 5. osztályába rendelkezésére álló helyek számát, szem előtt tartva, hogy az osztályba 50-nél több tanulót nem fogadhatnak és hogy e számból is fenn kell tartani helyeket ez osztály ismétlői számára. A rendelkezésre álló helyek betöltése felvételi vizsga alapján történik, melyet két vizsgaszakban kell tartani: az egyiket juniusban, 2 hónap 16. és 21. között, a másikat szeptemberben 2 hónap 10—15. között. 12. cikk. A felvételi vizsga bizottsága a lyceum azon 5 tanárából áll, kik azon tárgyakat tanítják, melyekből a tanulók vizsgázni fognak. A bizottság egy, a minisztérium által kinevezett delegátus alatt működik, míg ennek hiányában a lyceum igazgatója elnököl a bizottságban. Ha ez is akadályozva van résztvenni a vizsgán, az elnök a bizottság rendes tanárai közül a legidősebb lesz. A bizottság tagjait az iskola igazgatója javasolja, a kerületi inspectorátus junius 1-ig, illetve augusztus 25-ig módosítással vagy anélkül aprobeálja ezt és visszaküldi az iskola igazgatóságának legkésőbb junius 10-ig, illetve szeptember 5-ig. Ugyanazon bizottság működik mindkét vizsgaszakon. Csupán azon tanárok, akik szeptemberben már nem tagjai az illető iskola tanári karának, lesznek helyettesítve a szeptemberi vizsgaszakon más tanárokkal a fenti normák szerint. 13. cikk. A tanulók beírása a vizsgára junius 15. estig, illetve szeptember 8. estig történik. II. bekezdés. Junius 15. délután, illetve szeptember 10. délután a többi változatlan. 14. cikk. I. bekezdés. A vizsga junius 16-án reggel, illetve szeptember 11-én reggel kezdődik a többi változatlan. II. bekezdés változatlan. III. bekezdés. A bizottság összeül junius 18. napjának reggelén, illetve szeptember 13. reggel a többi változatlan. IV. és V. bekezdések változatlanok. VI. bekezdés. A vizsga eredménye úgy számítatik ki, hogy egy média adatik az írásbeli dolgozatokra és egy a szóbeli feleletekre. E két média összeadása és kettővel való elosztása adja az általános mediát. Ha ez legalább 600, a tanuló sikerültnek nyilváníttatik és bevezettetik egy ideiglenes osztályozó kimutatásba, mely az általános média növekvő sorrendjébe van összeállítva. E felvételi vizsgából nem lehet javító vizsgát tenni.

Az egyik vizsgaszakon megbukott tanulók jelentkezhetnek a következő vizsgaszakra teljes vizsgát tenni. 15. cikk. A juniusi felvételi vizsgaszak befejezése után az ideiglenes osztályozó kimutatás az illető iskola igazgatóságának irodájában őrzendő, a szeptemberi vizsgaszak befejezéséig, mikor a bizottság egyesíteni fogja a két ideiglenes kimutatást, összeállítván egyetlen végleges táblázatot, ahová a két vizsgaszak sikerült tanulói az elnyert általános média alapján, de függetlenül azon vizsgaszaktól, amelyben letették a vizsgát, bevezettetnek. A beírás az 5. osztályba az üres helyek mértéke szerint történik úgy, amint azt megállapítja a II. cikk, a végleges osztályozó kimutatás bejegyzése sorrendjében. Akik helyhiánya miatt beiratlanok maradtak, joguk van beiratkozni más állami lyceumok osztályába, ahol még vannak üres helyek, vagy magániskolákba. Esetleg magántanulók lehetnek. Nem tehetnek 5. osztályos előmeneteli vizsgát azok a magánaton előkészült tanulók, akik az 5. osztályos felvételi vizsgát sikerrel le nem tették. Rögtön mindkét vizsgaszak vizsgáinak lezárása után a lyceum igazgatója köteles a vizsga eredményét kimutatás alakjában a tankerületi inspectorátussal közölni, megjegyezvén a tanulók számát, akik sikerrel elvégezték a 4. osztályt, azok számát, akik felvételi vizsgára jelentkeztek és azokat, akik sikerrel letették azt, felosztva nemek, állampolgárság, nemzetiség és vallás szerint, azon iskola megjegyzésével, ahonnan jöttek. Az inspectorátusok összegezik mindenik tankerületből az eredményt és közlik a közokt. minisztérium középiskolai ügyosztályával legkésőbb július 1-ig a juniusi vizsgaszakra és október 1-ig a szeptemberi vizsgaszakra vonatkozólag. A felvételi vizsgán sikerült, de az illető iskolába be nem írt tanulók kérésre az iskola igazgatóságától egy igazolványt nyerhetnek, mely más iskolába való beiratkozásra szolgál, vagy arra, hogy mint magántanuló tehesen vizsgát. A megjegyzés a tanulónak kibocsátott abszolváló bizonyítványán is történhetik. 16., 17. és 18. cikkei változatlanok. 19. cikk. I. bekezdés változatlan. II. bekezdés. A nyilvánossági jog nélküli magán- vagy felekezeti iskolák tanulóinak előmeneteli a Monitorul Oficial 1926 március 10-én megjelent 56. számában közzétett, a magántanulók által államérvényes bizonyítvány elnyerésére vonatkozó szabályzat alapján történik. III. és IV. bekezdések változatlanok. P. P. Negulescu közokt. miniszter.

Oradea—Nagyvárad, 1926 augusztus 31.
Atyafiságos szeretettel

Sulyok István,
püspök.

1836—1916. sz.

Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű Iskola-
széki Elnökségnek és a Tekintetes Tanítói
Karnak.

A Magánoktatásról szóló törvény 26. §-a és a 63. §-nak e) pontja és ezen törvény Végrehajtási utasításának 89. §. f. pontja, 115., 116., 117., 118., 119., 120., 121. §§-ai megszabják iskoláink ügyviteli berendezkedését. E szakaszok figyelembe

vételével elkészíttette és approbáltatta kerületünk az új román-magyar nyelvű [Magánokt. Törv. 26. §.] nyomtatványokat, amelyek közül az 1676—1926 sz. körrendeletben jelzettek [Előmeneteli Napló és Anyakönyv] Béres Károly könyvkiadó hivatalában már készen vannak és az egyházkerület pecsétjével forgalomba is jönnek. Most arra tekintettel, hogy a közoktatásügyi miniszter urnak 83.368—1926 sz. körrendelete [melyet ezen lap Hivatalos részében szó szerinti fordításban is közlök] az 1926—27-ik évre folytatólag érvényben hagyta elemi iskoláinknak a Magánoktatásról szóló törvény megjelenése előtt is élvezett nyilvánossági jogát, továbbá mert a M. O. Törv. Végrehajtási utasításának 37. és 96. §§-ai alapján iskoláink igazolványokat és bizonyítványokat is adhatnak ki approbáltattuk és kiadjuk az u. n. Értesítő könyvecskéket [Carnet de avizuri], Avizokat és Osztálybizonyítványokat [Certificat de clasă] mely nyomtatványunk kötelező használatát a Népisk. Szerv. és Szolgálati Pragmatika 166 §-i pontjára hivatkozással ezennel elrendelem. Ezen nyomtatványokból egyelőre csak egy évi szükségletet nyomtatunk, miért is feltétlenül szükséges, hogy a vállalkozó tájékoztatására, iskoláink tanulóilét-számának kialakulása után — a szükséges példányszámok Béres Károly nyomdájában haladéknélkül megrendeltessenek.

E megrendelések legkésőbb f. évi október hó 1-ig annyi is inkább eszközrendők, mert a későbbi megrendeléseket a nyomdai munka drágasága miatt a vállalkozó természetesen figyelembe nem veheti. Az Értesítő ára 8 leiben, az Aviz-é 1 leuban és az Osztálybizonyítványok ára 20 példányos tömbben 40 leiben állapított meg. Ezen nyomtatványok árát az iskola az érdekelt szülőkkel megtérítheti. Az Értesítő könyvecske használata az I—IV. osztályokban csak az iskolákra kötelező, a szülőkre facultativ, ami azt jele ti, hogy értesítőt nem tartozik minden szülő venni a gyermeke számára, de ha vesz csakis ezen kerületünk kiadásában megjelent és pecsétjével ellátott Értesítő használható. Az V—VI. és VII. osztályban azonban a Népisk. Törv. Végreh. utasításának 110. §-a értelmében mindegyik tanulóknak kell ilyen Értesítő könyvecskéjének [Carnet] lenni. Az értesítőt nem használó I—IV. oszt. gyermekekre az Aviz használata kötelező, az Osztálybizonyítvány pedig minden tanulóra kivétel nélkül.

Elkészítettük ezen nyomtatványokon kívül az új kétnyelvű iktatót és leltárt és amennyiben kellő számú megrendelés történik. A Végrehajtási utasítás 118. §. a) pontjában említett jelenlét naplót [Condica de prezența a profesorilor] kérjük iskoláink az illetékes revizorátusoktól.

Máshol készült és a kerület pecsétjével el nem látott nyomtatványok használatát eltiltom.

Atyafiságos szeretettel

Oradea—Nagyvárad, 1926. szeptember 1.

Sulyok István
püspök.

1837—1926. sz.

Valamennyi Nagytiszteletű esperesi és lelkészi hivatalnak

Mihez tartás végett közöljük a közoktatásügyi miniszter úr 55723—1926. számú alábbi rendeletét: Főtiszteletű ur! Értesítjük, hogy a miniszterium az erdélyi református egyházkerület Igazgatótanácsának 4235—926. sz. iratával kifejezett kérélmére folytán elrendelte, hogy azok a tanítói állások, melyek elhalálozások, vagy lemondások folytán üresek maradnak, ideiglenes módon, míg rendes tanítókkal betölthetnek, a helybeli lelkészekkel helyettesíthetnek.

Atyafiságos szeretettel

Oradea, 1926. augusztus 31.

Sulyok István
püspök.

1838—1926. sz.

Valamennyi kebelbeli elemi iskola Nagytiszt. iskolaszekének és középiskolai Tekintetes igazgatóságának

Az elemi iskolák felszerelési anyagára vonatkozólag az állami elemi iskolai törvény végrehajtási utasításának 321. §-a az irányadó. E szerint a következő kötelező felszerelési anyaggal kell rendelkezniük: számológép, mértékek, geometria testek, iránytű, történelmi [és vallástani] fali képek gyűjteménye, a község térképe [városokban a kerületé is] a megye, az ország, a kontinensek térképe, földgömb, természetrajzi faliképek, a legszükségesebb faliképek a legszükségesebb fizikai és kémiai szerek. Ezeket igyekezzenek az egyházközségek beszerezni, amit lehet [pl. geometriai alakok, a község térképe, ásványgyűjtemény, egyszerűbb fizikai eszközök] a tanítók esetleg a gyermekekkel a kézimunka órán maguk is állítsák elő.

Midőn az állami elemi népiskolai törvény végrehajtási utasításának fenti 321. §-át nyomatékosan a figyelembe ajánlom úgy az elemi, valamint a középfokú iskoláinknak, egyben *kötelezőleg, fegyelmi vétség terhe alatt elrendelem* a „Globus” műintézet [Sibiu—Nagyszeben] kiadásában megjelent és a „Minerva” könyvkiadó-vállalatnál [Cluj—Kolozsvár] megrendelhető és már most kapható következő térképek használatát vezessék be.

1. *Románia falitérképe* [a helynevek román és magyar beírásával] engedélyezve 39.717—1926. Ára darabonként 1056 lei, yészona felhuzva 10 százalekkel több.

2. *Románia kézi térképe* román és magyar beírással, ugyanazon szám alatt engedélyezve. Ára 38 Lei 50 bani

3. *Középiskolai földrajzi atlasz*, román és magyar felirással, engedélyezve 117.659—1926. és 78.916—1926. sz. alatt. Ára circa 324 Lei 50 bani.

Visszatérve az egyházkerületi főjegyzői hivatal e tárgyban f. évi június hó 19-én 691—1926. sz. alatt az „Egyh. és Isk. Szemle”-ben is közzétett körrendeletére, minthogy hivatalomhoz eddig

összesen 5 egyház (Szalonta, Érsemjén, Kőbölkut Ottomán és Szemlak) tanszermegrendelése érkezett be és ennyivel jelentékenyebb árendedményt elérni nem lehet, felhívom a fenti öt egyházat is beleértve az összes egyházakat, hogy tanszernyújtásokról saját felelősségükre maguk gondoskodjanak. Felemlitem, hogy a „Globus” kiadásában Európa és a többi continens román és magyar beírású térképe is készül és megrendelhető.

Atyafiságos szeretettel
Oradea, 1926 augusztus 31.

Sulyok István,
püspök.

1839—1926. sz.

Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.

A közoktatási miniszter úr 83 368—1926. sz. a. a következő rendeletet adta ki: „Tekintettel, hogy a Magánoktatási törvény és szabályzat rendelkezéseinek a nyilvános vagy nem nyilvános joggal bíró magániskolák működési engedélyére vonatkozólag nem lehetett mindenben eleget tenni azon okból, mert úgy a törvény, mint a szabályzat már kihirdetett, az első 1925. decemberében, az utóbbi 1926. február havában, tehát elkésve úgy a magániskolák részéről a melyek a törvényes rendelkezésnek eleget kellett volna tenniük, mint a miniszter által e célból elrendelt információ vizsgálatnak, tekintetbe véve, hogy ezen iskolák legnagyobb része a törvény követelte szükséges aktákat nagyon későre terjesztette fel a minisztériumhoz vagy complect terjesztették fel, így azután a vizsgálásra szánt idő volt igen kevés, tekintetbe véve a Consiliul Permanent 1640—936. VII. 15. számú értesítését: Határozzuk, 1. §. A nyilvános vagy nem nyilvános joggal bíró magániskolák az 1926—27. iskolai évben ugyanolyan joggal működhetnek ideiglenesen, mint amilyen volt a magániskolai törvény kihirdetése idején, azért, hogy ezen idő alatt az irataikban talált hiányok pótolhatók legyenek, a vizsgálatok során a szükséges információk kiegészíthetők legyenek, amelyek alapján a minisztérium végleges döntést hozhatna. 2. §. Azon magániskolák, melyekre vonatkozólag az állandó bíróság (Consiliul Permanent) jelen pillanatig kedvezően nyilatkozott a nyilvánossági jog megadására nézve, az 1926—27. iskolai kezdetével is ugyanilyen jognak örvendő. 3. §. Az összes magániskolák mindenben a magániskolai törvény és szabályzathoz kell alkalmazkodjanak, abban a kategóriában, amelyikben a törvény kihirdetése idején voltak. A magániskolai oktatás igazgatója van megbízva a jelen határozat végrehajtásával.

Atyafiságos szeretettel
Oradea, 1926. augusztus 31.

Sulyok István
püspök.

1840—1926. sz.

Valamennyi Nagytiszt. ref. lelkészi hivatalnak.

Az Állami Elemi iskolai törvény 64 §-a alapján felhívjuk a lelkész urakat, mindenütt nyomtaté-

kosan kérjük, hogy az állami iskolába járó ref. tankötelesek vasárnaponként a szorgalmi idő alatt a templomba elküldessenek.

Atyafiságos szeretettel
Oradea, 1926. augusztus 31.

Sulyok István
püspök.

1841—1926. szám.

Valamennyi kebelbeli nt. Iskolaszéki Elnökségnek.

Minthogy többszöri sürgetésre sem küldötte be az elemi iskolánk nagyrésze a múlt tanév folyamán az állami ellenőrző közegek hivatalos látogatásai alkalmával felvett jegyzőkönyvek hiteles másolatát és fordítását hivatalomhoz, ez alkalommal utoljára ismétlem meg a felhívást, melynek 15 nap alatt annyi is inkább tegyenek eleget az érdekeltek, mert a mulasztókkal fegyelmi uton járok el.

Oradea—Nagyvárad, 1926 augusztus 31.

Atyafiságos szeretettel

Sulyok István,
püspök.

1842—1926. szám.

Valamennyi kebelbeli egyház nt. Iskolaszékének és tek. Tanítói karának.

Hivatkozással az egyházkerület közgyűlésének f. évi április 22-én 20—a—1926. sz. alatt az új elemi isk. tanterv életbeléptetése tárgyában hozott határozatára, midőn az ott elrendeltkre ismételt felhívom az érdekeltek figyelmét, — e határozat kiegészítéseként alkalmazkodás végett közlöm a következőket:

1. A közoktatásügyi minisztérium 48,444—1926. sz. rendelete értelmében az új tanterv kötelezőleg az elemi iskolák I., II., III—V. és VI. osztályaiban lép életbe, vagyis ezen osztályokban az új tantervtől eltérni nem lehet. Alkalmazkodni azonban lehet a IV. és VII. osztályban is az új tantervhez természetesen ott, ahol a megfelelő átmeneti intézkedések előzetesen megtörténtek. A tanítás nyelve iskoláinkban mindenütt a magyar [Mag. okt. Törv. 35.] e törvény 39. és 41. §§-ainak figyelembevételével, tehát Európa és a többi világrész földrajza, valamint a földgömbre vonatkozó ismeretek magyarul tanítandók. E tananyag részlet feldolgozásának módjára figyelmébe ajánlom a tanítói karnak a Reforma Programelor című új tanterv 61. lapján a IV. osztályu földrajz tartására vonatkozó végső „megjegyzést”.

A II. osztályban a történelmi mondák és a megye földrajza — minthogy ez román történelmi anyag és Románia földrajzához tartozik — a fent hivatkozott törvényeknek értelmében — románul tanítandók. Megfelelő tankönyveket 1833—1926. számú körrendeletben ajánlok.

Atyafiságos szeretettel
Oradea, 1925 augusztus 31.

Sulyok István,
püspök.

Pályázati hirdetés

a ciavos-i (csávosi) ref. egyház kántortanítói állására.

Jav a d a l o m: Bérelt lakás, melynek karbantartása az egyház kötelessége. 4200 Lei készpénz évnegyedes részletekben előre. 15 kat. hold 1343 □-öl szántó haszonélvezete, melyből 9 kat. hold 1160 □-öl agrár és az egésznek haszonbére 16,000 Lei az egyházkerülettől, illetve annak idején az államtól a szolgálati éveknél megfelelő kiegészítéssel.

Kötelesség: a mindennapi és ismétlődő vegyes osztatlan elemi népiskola vezetése, kántori és egyházi jegyzői teendők. lelkész akadályoztatása esetén és canonikus órákon lelkész helyettesítése. Egyháztársadalmi munkákban lelkésszel együttműködés.

Pályázhatnak férfi és nőtanítók a román nyelv birását, a katonai évek leszolgálatát igazoló okmányokkal, valamint oklevéllel felszerelt kérvénnyel szeptember hó 18 ig a ref. lelkészi hivatalhoz — Officiul parochial reform Ciavos — Csávós jud. Torontál m. Ha nőtanító választatnak meg és lelkész az egyházközsegből eltávoznék: a tanítónő alkalmaztatása ideiglenes s természetesen a lelkész templomi helyettesítésének kötelezettsége is esleik. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnln elfoglalandó. A presbytérium.

Ciavos—Csávós, 1926. évi augusztus 16 án.

Imre Kálmán,
ref. lelkész.

Pályázat.

A biharpüspöki-i ref. egyházközse presbytériuma lemondás folytán megüresedett kántortanítói állására pályázatot hirdet

Tanítói fizetés: 1. Lakás természetben, értékes nagy kerttel.

2. Készpénz: 4300 Lei.

3. Három kapa szőlőföld (600 □-öl)

4. 15 hold szántó 1100 □-ölével, egy tagban.

5. 8 m³ tűzifa beszállítva.

Kántori fizetés: 1. Három kapa szőlőföld (600 □-öl).

2. 8 hold szántóföld 1100 □-ölével, a tanítói földdel egy tagban.

3. Stóla az egyházkerület által megállapítva. A földek adóját a kántortanító fizeti.

Kötelesség: 1. III—VII. flu osztályok ker. tanterv szerint vezetése.

2. Összes kántori teendők végzése.

3. Kanonikus órákon v. lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése.

4. Egyh. énekkar szervezése és vezetése.

5. Vasárnapi iskola vezetése.

Megjegyzés: Egyháztanács a megválasztottnak, ha kötelességét hiven teljesíti s az egyház építésében lelkiismeretesen közremunkál, fizetését emeli. A gyülekezet 4000 lelket számlál. Posta, állomás helyben, Váradtól 5 km. távolság. — Beruházás (szőlő, gyümölcsfa megváltás az elődtől).

Pályázat határideje: 1926 szeptember 19. amikor próbaéneklés tartatik s így a személyes megjelenés fontos. Megválasztottnak utiköltsége megtérítetik.

Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatalhoz Episcopia Bihor (Biharpüspöki) címzendők.

Presbytérium.

Pályázat.

A pettyéni református presbitérium pályázatot hirdet a megüresedett kántortanítói állásra.

Javadalom: 1. Készpénz az egyház pénztárából 204 Lei. 2. 12 hold (a 1200 négyszögöl) föld haszonélvezete 9600 Lei. 3. Régi temető főhaszna 100 Lei. 4. Alapítványi kamat 72 Lei. 5. 7 q szemestengeri 3500 Lei. 6. 4 m. tűzifa (a tanító pénzén véve) beszállítva 400 Lei. 7. Államsegély helyett havonként 225 Lei: 2700 Lei. 8. Stóla 40 Lei. 9. Személyi pótlék 500 Lei. 10. Drágasági pótlék s kiegészítés 884 Lei. Összesen 18,000 Lei. A földek adóját az egyház fizeti. Lakás és kert (300 négyszögöl) természetben.

Kötelesség: I—VII. osztályu mindennapi, ismétlődő iskola s lelkész irányítása mellett vasárnapi iskola vezetése. Kántori teendők végzése, egyházi jegyzőség, lelkész helyettesítése akadályoztatás esetén s kánoni alkalmakkor, énekkar vezetése.

Pályázhatnak román honosságu, államérvényes oklevéllel, kántori képesítéssel bíró férfi- és nőtanítók. Pályázat határideje a hirdetés megjelenésétől számított 15 nap. A pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz Petin—Pettyén (jud. Satmar) küldendők.

Presbytérium.

Lévita-kántori, vagy segédlelkész-kántori keres megelőbbi belépésre a lugosi ref. egyház. Javadalom: lakás a parochián, fűtés, világítás, takarítás, megegyezés szerinti havi pénzfizetés és stóla. Kötelesség: a hitoktatás és egyházi énektanítás, minden egyházi munkában segédkezés, orgonázás és a templomi énekkar vezetése. Pályázhatnak csak nőtlen levitaképesítésű kántorok, vagy kántori teendőkre városi igények mellett is alkalmas képzettséggel bíró segédlelkészek. Próbaorgonázás megkivántatik. Az e célból teljesített utazás költségét az egyház a próbára meghívottnak megtéríti. A fizetési igények az ajánlattal egyidejűleg feltüntetendők. Az ajánlatok a ref. lelkészi hivatalhoz címzendők. (Lugoj, Spl. C. Brediceanu 3.) A lugosi ref. Egyháztanács.

Nőfő orgonistakántor. Egy 60 éves, ref. vallásu, nős, családós, okleveles, volt állami tanító, ki a román nyelvet nem bírja, állandó orgonistakántor, ének- és vallástanítói, esetleg olyan tanítói állást keres, ahol nem kell román nyelvet tanítania. Levelek a javadalom jelzésével a ref. esperesi hivatalhoz Reteag (jud. Someş) küldendők.

Harangokat,

vas harangszereledevényeket ajánl és vas harangállványokat

Hönig Frigyes harang-öntődéje

ARAD, Strada Baftin No. 10-21. Alapított 1840.

Megjelent és kapható

a magyar tannyelvű
el. iskolák számára a
legújabb miniszteri tanterv szerint átdolgozott,
Dr CABA ÁGOSTON kir. tanfelügyelő által irt

Román nyelvkönyv

(Gramatică Română) IV. kiadás. A leckék
a tantervben előirt beszéd- és értelemgyakor-
lati anyagot tárgyalják. — Kapható:

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan—Nagy S.-utca 14.

Ara
26
Lej

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődjé Ghioroc-on
(Györök, Krad-megye)

a legjutányosabb árak mellett
készít a legfinomabb anyagból
bármely hangú és nagyságu
a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képek-
kel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy
bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. *Gyártmányait*
kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek
részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál.
[Megrendelésnéi kérem ezen lapra hivatkozni.]

harangot,

31

Orgonahomlokzatsipok

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein L. Fiai orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmo-
niumok állandóan raktáron. Orgonajavítások,
tisztítások és hangolások pontosan eszközöltenek.
Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk.

26—10

Harang és fémöntődjé

8

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben
szállít templomi harangokat ga-
rantált békeöntözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Képviselő: Kérjen külön ajánlatokat.
Satu-Mare—Szatmár, Arany János-utca 22. szám

BERGER és SPINDLER

nagyszebeni harangöntők ajánlják
háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az
árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év.
Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhang-
jáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni.

ÜRÖGDI SÁNDOR

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLO

**ORADEA
NAGYVÁRAD**

Strada Simeon Stefan — Bethlen-utca 44. szám.

Elvállal: a legkényesebb igényt is kielégítő
szobafestő és mázólo munkákat a
legjobb kivitelben, jutányos árakon!

15—11

Megjelentek

Telefon szám 6—22.

A Dr Szentpéteryné—Gazdag-féle

TANKÖNYVEK

A magyar tannyelvű elemi iskolák
I—VII. oszt. számára, 371—926
és 131—926. sz. alatt miniszterileg
engedélyezve. A legújabb miniszteri
tantervi utasítás alapján készültek
magyar és részben román nyelven is.

Második bővített kiadás! Iskoláknak 10% engedmény és franco.

BIZOMÁNYI LERAKAT

BÉRES KÁROLY
könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad Str. I. Vulcan (Nagy Sándor-utca) 14.

Béres Károly könyvnyomdája, Oradea—Nagyvárad.